

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 12. avgusta 1857.

Drug svet gospodarjem zavolj klaje.

Kakor se od več krajev od sedanje terde suše sliši in govori, tako se tudi pri nas, v Šaleški dolini godí, kar nam veliko skerb dela, kako si ubogo živinico čez zimo preživiti, ker že zdaj po sušini segamo in jo kermimo.

V 61. listu nam „Novice“ svetovajo, turšico sejati za klajo. Tako dober nasvèt je to, si prav tečne piče pripraviti za sirovo pa tudi suho klajo. Še obilejše in ravno tako tečne klaje se dobí, če se za seme pol turšice, pol ovsa ali pa jare reži vzame.

Malokdo se pa pri nas omenjenega nasveta poslužiti zamore, ker ravno nimamo praznih njiv, in smo gnoj za repno setov porabili, torej drug svet gospodarjem ponudim. Pomanjkanje klaje nas bo prihodnjo spomladi še bolj morilo kakor to jesen; skerbimo torej za zgodnjo spomlad si je pripraviti.

Proti jeseni bomo imeli več gnoja kakor zdaj, pa tudi praznih njiv, kamor mislimo v vigredi (spomladi) zelje ali pozni krompir saditi ali prosó ali lan sejati. V ta namen naj si gospodar že v jeseni zemljo pripravi, dobro pognoji, zorje in po svoji potrebsini nekatere ogone z režjo, nekatere s pol ječmenove in pol režene zmesi odveh ali treh raznih časih gústo naseje in dobro prevleče. Tako dobí spomladi dovolj klaje, dokler še trave za košnjo ni, ter si tudi njivo jako zboljša in za vsako drugo setev ugodno stori.

Jez svojega zelnika nikoli ne pustim čez zimo praznega; kakor hitro zelje pospravimo, ga dam preorati in z režjo obsejati, ki mi spomladi prvo zeleno klajo za kravo dá.

Iz Šostajna.

P. Musi nadučitelj.

Največje potrebe našega kmetijstva.

Govor gosp. prof. dr. Hlubek-a v velikem kmetijskem zboru na Dunaji 15. maja 1857.

(Dalje.)

Rekel sem, da bi spravili živinorejo domačo na višjo stopnjo, ako bi živini dajali solí, in če bi domače govedine več in bolje imeli, bi nam ne bilo treba ptuje, pa tudi iz ptujega pripeljanih kož ne.

Al sred pota ne smémo ostati, ako hočemo svojo nalogo popolnoma spolniti in odverniti, da bi ne šlo vsako leto blizo 30 milijonov srebernih dvajsetic iz našega cesarstva v ptuje dežele. Treba je tedaj, da terdno podlago priložimo obširni in stanovitni živinoreji pri nas doma.

Ta podlaga pa je, da pridelujemo več in bolje klaje za ljubo svojo živinico. Dosti sicer se je že govorilo, pisalo in priporočevalo, naj se oberne več polja za pridelovanje trave, detelje in druge živinske klaje, sem ter tje je to priporočevanje tudi ubogano bilo, — al vse premalo vidimo pri nas poljá s klajo obsejanega; senožeti in pašniki so še zmiraj pri nas poglavitni klajniki.

Naše cesarstvo ima 11½ milijonov oralov senožet in 12½ milijonov oralov spašnikov, tedaj 24 milijonov oralov zemlje za travo (travnikov); ako pomislimo, da po-

lje našega cesarstva ne znaša več kakor okoli 36 milijonov oralov, moramo reči, da je to kaj srečna razmera med njivami in travniki, in sicer tako srečna, da joo v malokteri deželi Evrope nahajamo. In vendar nismo v stanu toliko goved in kož si prirediti, kolikor jih potrebujemo. Ali ni to žalostno! Ali nas nima sram biti!

Zakaj pa je to tako? ni nam treba dolgo si glave ubijati. Obertnimo svoje oči le na naše senožeti in spašnike, in kmalo nam bo vse jasno, če oces nalaš ne zatisnemo. Namesto senožet, na ktere bi lahko umno vodo napeljevali in jih močili, vidimo močirje, travnike s kisló in pusto travo, — namesto rodovitnih spašnikov germovje, ternje in prazne tla, na kterih muhe in brenceljní živino naganjajo, da bezlja in skače in je serborita, kakor da bi imela vsega dosti, in vendar izstradane živinčeta le skačejo, pikane od nadležnega merčesa. Namesto kanalov in vodotokov vidimo reke in potoke, ki se v stoternih ovinkih po planjavah in dolinah tiho plazijo ali pa silno deró in bobné, in vsak hip škodo delajo zemlji, ktero kmetovavec s toliko trudom obdeluje.

Ako bi kmetovavci svojo zemljo tako obdelovali, da bi namesto 100 centov klaje je le 105 centov pridelovali, bi pridelali potem v vsem skupej 12 milijonov centov klaje več kakor je zdaj pridelamo; potem pa bi bili v stanu 2 milijona goved srednje velikosti vsako leto več izrediti, in tako bi ohranili domá tistih 30 milijonov srebernih dvajsetic, ktere vsako leto romajo iz našega cesarstva za goveda in goveje kože v ptuje dežele.

Al tudi te važne naloge za povzdigo živinoreje niso v stanu kmetovavci sami spolniti, deloma zato, kjer jim pomočkov manjka, da bi mogli vodé (reke in potoke) peljati tako, da bi ne bilo v škodo zemljišem, deloma pa tudi zato, ker nimamo še tistih važnih vodnih postav, ktere zadevajo močenje ali na suho devanje zemljiš. Kakor zdaj še ta reč pri nas stoji, dostikrat vsak neumnež in svojoglavec lahko svojemu sosedu brani, da ne more vode napeljati na svojo senožet ali jo odpeljati iz senožeti; dosti je, da le reče: „jez ne pripustim tega“ in pravda je pri kraji. In za tega voljo se po več krajih godí, da zdaj žabe in krote regljajo tam, kjer bi se vsako leto veliko žita ali več tisuč centov klaje pridelovalo.

Vse to, kar sem sedaj razložil spada v tretjo potrebo kmetijstva našega. (Dal. sl.)

Cesarski notárji in njih opravilstvo.

Vážnost notárstva in dobičke, kteri iz njega izvirajo, poznati, je vsakemu silno potreba. Notárstvo je z vsemi stranmi pravnega življenja, kakor se v vsakdanjem občenju ljudi kaj mnogoverstno razodevajo, v tesni tesni zvezi; dobički pa, ktere ta državna naprava daje, se kažejo v tem, da je vsakemu državljanu mogoče, v pravnih zadevah javne ali očitne pisma od mož dobivati, kteri so za to od države postavljeni in poverjeni. Notárji so v naši slovenski domovini že več let, pa vendar bi utegnulo na pravem mestu biti, da „Novice“ še enkrat kaj več od njih govore.

Kakor je omika narodov napredovala, tako je tudi njih